הלוקח עובר חמורו פרק ראשון בכורות ח.

מסורת הש"ס

ה"ג **סדולפנין פריס ורביס מבני אדם.** שאם בא אדם עליהם מתעברות הימנו: **בני ימא.** דגים יש בים שאין לו אם אדם ומקיין לו דג **ובלע"ז** [ז] **סרייט"א: כל.** מין שביצי הזכר [ח] כגון חיה והמה מבחוץ מוליד עובר ממש: **וכל.** מין שביצי זכר מכפיים מטילה הנקיבה ביצים: **אווז.** של ישוב ואווז אי כל כולהים להרביע לפי שאין הזכרים דומים דזה ביציו מבחוץ וזה ביציו מכפיים: **וזכרוהו.** הגיד ואווז בר זכרוהו מכפיים: **ומאחר שבים.** קודם היום ומלא בה ביצה מותרת דלא עולה בלילי י"ט אלא מאחמול דתרנגולת אינה יולדת בלילה כדאמר לעיל. [ט] ואתה רוצה מותרת דבחר יליאת רוצה אחזינן: **כל שתשמישו ועיבורו שוה.** כגון כשב ועז שהביהם [י] פנים כנגד עורף וימי עיבורן שוה שהוין תמשה חדשים ויולדין [יא] אם בא אחד על מין חבירו: **ומגדלין.** מניקין: **שבוה עמהם.** שנאמר (ויקרא כ) ויאמר ה' לנו: **לעשרים ואחד יום.** לאחר שנתעברה מן התרנגול שוהה ביצתה ליגמר על אחד ועשרים יום: **לוז.** קורדל"א שגדילים בו אגוזים קטנים ומשעת פרחיו עד שעת גמר פריו [ב] [יב] שנים ועשרים יום: **כלב לו' יום.** [יג] גמרה לוקת הולד: **וכנגדו באילן שבואה.** כמאן דאמר (ברכות דף מ.) עץ שאכל אדם הראשון חטה היתה קרי לתבואה אילן: **דקל.** גדילין בו תמרים: **ברדלס.** אפל: **קוף.** שייט"א אלע"ז: **קיפוף.** כעין קוף הוא ויש לה זנב וכלשון אשכנז מרקל"א: **אפעה.** מתעבר אחר שבעים שנה שנולד: **וימי עיבורו.** משעת הפרח עד שעת גמר [יד] פירות: **מוכסבים.** מין בנות שוח ולא בנות שוח ממש: **מנא פני מילי.** דמשם עיבורו שבע שנים: **אם מבבמה נתקלל מחיה לא כ"ש.** [טו] שבמותה יותר מן חיה שהרי עז ה' מדשים ומחול ל"ב ויום) והא ל"ל דהא מכל חיה היינו אדי לו אפעה דא"כ ליכתוב מכל החיה ולא ליכתי בהמה: **אלא לחכי כבב מרוייחו לומר לך כו'.** והכי משמע אדור הוא מכל הבהמה כמה שהיא אדוכה יותר מן החיה כשם שהבהמה נתקללה מן החיה על אחת ז' ומאי מיהו חמור מחמות שבשנה יש ז' פעמים ל"ב כך נתקלל הוא מן הבהמה כגון מבהמה גסה טמאה אחד לשבע דבהמה טמאה גסה י"ב חדש ומשוב ז' פעמים י"ב חדש היינו אחד לשבע הן שבע שנים: מי

הדולפנין פרין ורבין [ו] כבני אדם מאי דולפנין אמר רב יהודה בני ימא כל שביציו מבחוץ מוליד [ז] וכל שבפנים מטיל ביצים אינו [ח] והאמר שמואל [א] אווז ואווז בר כלאים זה בזה והוינן בה מ"ט אמר אביי זה ביציו מבחוץ וזה ביציו מבפנים ותרוייהו מטילי ביצים אלא כל שזכרותו מבחוץ מוליד מבפנים מטיל ביצים [ט] כל שתשמישו ביום [י] יולד ביום בלילה יולד בלילה כל שתשמישו בין ביום בין בלילה יולד בין ביום בין בלילה [יא] תשמישו ביום יולד ביום תרנגול בלילה יולד בלילה עטלף תשמישו בין ביום בין בלילה יולד בין ביום בין בלילה אדם וכל דדמו ליה למאי נפקא מינה לכדרב מרי בריה דרב כהנא [יב] דאמר רב מרי בריה דרב כהנא [יג] בדק בקינה של תרנגולין מערב יו"ט ולא מצא בה ביצה ולמחר השכים ומצא בה ביצה מותרת באכילה ביו"ט [יד] [יט] אימר לא בדק יפה והלא בדק יפה אימר יצתה רובה וחזרה הוה וכדרבי יוחנן דא"ר יוחנן [יב] שיצתה רובה מערב יו"ט [יז] וחוזרת מותרת לאוכלה ביו"ט [יח] כל שתשמישו ועיבורו שוה יולדים ומגדלים זה מזה [יט] הכל משמשין פנים כנגד עורף חוץ משלשה שמשמשין פנים כנגד פנים ואלו הן דג [כ] ואדם ונחש ומ"ש הני תלתא כי אתא רב דימי [כא] אמרי במערבא הואיל ודיברה עמהם שכינה תנא גמל אחור כנגד אחור: ת"ר תרנגולת לעשרים ואחד יום וכנגדה באילן לוז כלב לחמשים יום וכנגדו באילן תאינה חתול לחמשים ושנים [כב] יום וכנגדו באילן תות חזיר לששים יום [כג] כנגדו באילן תפוח שועל וכל מיני שרצים [כד] ששה חדשים וכנגדם באילן תבואה בהמה דקה טהורה לחמשה חדשים [כה] וכנגדו באילן גפן בהמה גסה טמאה לשנים עשר חודש וכנגדו באילן דקל [כו] טהורה לתשעה חדשים וכנגדה באילן זית האוב והארי והדוב והנמר והברדלס והפיל והקוף והקיפוף לשלש שנים וכנגדן באילן בנות שוח אפעה לשבעים שנה [כז] וכנגדו באילן חרוב חרוב זה משעת נטיעתו עד שעת גמר פירותיו שבעים שנה וימי עיבורו שלש שנים נחש לשבע שנים ולאותו רשע לא מצינו חבר ויש שאומרים מוכסבים [כח] מנא הני מילי אמר רב יהודה אמר רב ומטו בה משום דר' יהושע בן חנניא שנאמר [ל] ארור אתה מכל הבהמה ומכל חית השדה אם מבהמה [לא] נתקללה מחיה לא כ"ש אלא לומר לך כשם שנתקללה הבהמה מחיה אחד לשבעה ומאי ניהו חמור מחתות כך נתקלל הוא מבהמה [לב] אחת לשבע דהוה ליה שב שני אימא כשם שנתקללה חיה מבהמה אחת לשלש [לג] שנים ומאי ניהו ארי מחמור כך נתקלל הוא מחיה אחת לשלש [לג] שנים דהוה ליה תשע שנים מי

שוהה ותולין הקללה כמקולקל [לד]: **ומאי** ניהו חמור שתות. דתמוז לנ"ב יום ותמה לנ"ד כלב מין חיה שהכלב לנ' יום ר"ל מין ד' מכוון טפי דהוי [לה] שנים: עין בן כלב (כתיות) לנקוט חמור מכלב דמקולקל טפי שהכלב לנ' יום ר"ל מין ד' מכוון טפי דהוי [לה] שנים:

מחד

קליבסרס דשבת פרק שואל (דף קנו) אלא שבמדרש קרי לזו על שם השקר: [מא] דהכי נמי אמרינן באילן הבואה ואע"פ שפרי הקונסרס כתב"ד: [מב] לתבואה מין אילן מ"מ לענין ברכה לא משתמיט בשום דוכתא שברכה בכוסס חטה בורא פרי העץ ובוד אבר אלו שלו מפני שאינה שלא גדולים תותים גדולים מברכין עליהם בורא פרי העץ שהם שנראים כמין עשבים ואמרינן בברכות כל היכא דאי שקל וכו' פי' שאותו מקום שנלקט ממנו והפרי חוזר לשנה אחרת ומביא פרי אחר מבדך פרי (האדמה) (הע"ן) אפא ובא"ל דבהדריין פי' הקונסרס פוטיש בס"ק ד"ב פפרש מאי בדרלס אפעה ואומר ר"ת דהוא הפ"ק דפסחים מקום שחולדה ובדולס מצוין שם יבולין לחיות שהוא פוטיש המשמע חיה קטנה כעין חולדה אבל הוא דב"ק אין דומה שהיה אותו שקורין פוטיש בלע"ז שאינה עז כ"ב ובפ' אלו מציאות משמע שהוא עז ביותר דאמר המצ"ל מן הארי מן הדוב מן הנמר מן הברדלס מן הנחש הרי אלו שלו מפני שהבעלים מתיאשים ממנו ורומה שהוא מין נחש דהא פפרש החם בב"ק דברדלס זה אפא ואמרינן נמי החם צבוע זה אפא ובא הצבועים מהרגמן דמרגמן מישר אפעיא ואפעה דומה שדוא מין נחש בדכתיב אפעה ושוף מעופף ובדולס דשמעתא אומר ר"ת דשרגא דפשרגא דקאמר שילוה לנ' שנים ונחשיבש נמי אפעה לנ' שנה ומיהו קצת קשה דתשיב ליה הכא בדרדי ארי הואב ודוב ונמר כמו בב"ק ועוד דאפעה דשוף מעופף מהרגמן חרי חורמן מפרחין וגיא הצבועים מהרגמן אפעיא אלמא אין הכל אחד. ולהנדסם הוא בשבוש). [מג] הפיל הקוף והקפוף קיפוף זה מין חיה הוא דתשיב בהדי פיל כי ההוא דבריכות פ' הראשה דאמרינן כל מיני חיות יפין בחלום חוץ מן הפיל הקוף והקיפוף

ועוד יש קיפוף שם שהוא מין עוף כדאמרינן התם כל מיני עופות יפין הן לחלום חוץ מקריא וקפוסא ובפרק המפלת לא אמר ר"מ אלא בקריא וקפוסא דהואיל ועיניהם הולכות לפניהם כשל אדם ואותו קיפוף הוא תרגום של יעשוף ועוד יש בעופות קיפוף אחר דאמרינן בפ' אלו טריפות דתשמת היא (נאות) (קאות) שבעופות ואמרינן נמי התם (נדאות) (דבאות) שבעופות זה קיפוף ומיהו יש ספרים דגרס התם קיפוד בדלת הוא נראה דאי גרסי קיפוף א"כ לא פ' כלום כיון שיש בעופות שני מיני קיפוף הימי ידעינן הי מיניהו קמיירי אי בישעוף או בתנשמת ומצינו קיפוד גבי עופות דכתיב בשעיה הרשוה לאה וקיפוד ואצל התנשמת והלאת דכתיב בקרא מתרגמינן ובוהא ולאתא. וימי עבודו לנ' שנים פ"ה משעה הפרח של פרי החדוב עד שעת גמר הפירי ולשון עיבורו לא משמע דקאי אפירי ומיהו לפי גרסא אחת הכתובה בספרים אי אפשר לפרש בענין אחר דגרסינן הואב והוב והארי והנמר והברדלס והפיל והקוף והקיפוף לנ' שנים ובנגדן באילן תרוב חרוב זה משעת נטיעתו עד שעת גמר פירותיו ע' שנה וימי עיבורו לנ' שנים ראם לא תפרש כן בסה רומה חרוב לארי דיב ונמר ולפי גרסא זו לא קשה לעיל מאפעה דלא גרסינן אפעה כלל אבל אבל לא קתני כנגדו באילן בנות שוח עושין פירות לנ' שנים דשביעית הבנות שוח אפעה לנ' שנה ובנגדו באילן תרוב ולנ' זו שצינן לעיסה דאמרינן דאפעה קאי דמתחיל להתעבר לאחר ע' ושוהה להוליד נ' שנים ותשוהא אינו רומה ממש לחרוב דנמר פירותיו לנ' וכן משמע בעיבורא דחר"ר המעגל בתענית (כב. לפי' זה הולך ומס' שבנה רומה לחרוב שער גמר פירותיו לנ' וכן משמע בעיבורא דחר"ר המעגל בתענית (כב. לפי' זה הולך ומס' שבנה רומה לחרוב שער גמר פירותיו ע' שנה וימי עבודו לנ' שנים לאחר שבעים לליתה) והרגדסם הוא בשבוש) [מד] בירושלמי שבכל שנה ותעשין בהן פירות אלא שפירות ותעשין בשנה זו אין נמצרין: [מה] אלא שערה (כבל) כגייהו כגון כר' שנים יראה לרי"ת דגרסינן מוכסבין בנות שוח והוא מין אחד וכן שמו ומיהו קשה ממס' דמאי הקליין שבדמאי ומיהו לא בס' כיצד מברכין דתשיב בנות שוח גבי הקליין שבדמאי שלא נשתרו עפי הארץ עליהן משמע דלאו פירי תשוב ניהו ועוד דפ"ק דעבודת כוכבים פפ"ש בנות שוח תאנים: [מו] ופ' ארבע נדרים (דף ס ע"א) משמע בנות שבע כר' מינין הן דאמר אילו הייתי כר' שבע הם כתוך הכלכלה הייתי אומר כר' מהרות ונראה דבנות שוח ובנות שבע הכל מיני תאנים: [מז] יפות הם כדמשמע בההיא דשביעית: [מח] אדם הראשון מן היפות אכל ולפ"כך נקראו בנות שבע על שם שנרמו שבעה ימי אבלות ומה שנקראו הרעות בנות שוח על שם שנרמו שוחה יותר מפחם תאנים לפי שתולין הקללה במקולקל:

מ) ניל ריש שזרתן מן מתשיבת כשיגנדל תתרגום מי.

תורה אור השלם

1. ויאמר יי אלהים אל הנחש כי עשית זאת ארור אתה מכל הבהמה ומכל חית השדה על גחך תלך ועפר תאכל כל ימי חייך: בראשית ג יד

הגהות הב"ח

(א) נמ' אם מבהמה נתקלל מחיה: (ב) שם אחת לגלגם ומלי ניכי כל"ל ותיכת שנים נמתק וכן נכמוך:

לעזי רש"י

שרייט"א. פיתוח (בתולה-יס). קורדל"א (קולדר"א). (עץ) אלסר. אגוז.
שיריי"א. קוף.
מרקל"א. קוף בעל זנב (בגרפניים).

רבינו גרשום

אמר רב יהודה בני ימא. אדם של יס. כל שביציו מבחוץ חוץ ממעיו בגון בהמה שביציו חוץ מגרמה מוליד ונקבתו מולדת; כל שביציו של זכר מבפנים כגון עופות ונקבתו מטילי ביצים. כלאים זה בזה לענין הנהגה; אלא שזכרותו מבחוץ נידו מוליד: זכרותו (מפנים) (מבפנים) מטיל ביצים ואווז בר נמי אע"ג דביציו מבחוץ זכרותו נידו מבפנים הוא (הוה) (ומשרה) מטיל ביצים. מותר לאוכלה בי"ט. דלא נולד בי"ט ולא בלילה דהא אינה יולדת בלילה דראי דאי האמהל היא. והלא ברק מערב יום טוב ולא היותה שם אימור יצאה רובה ומפני תרנגולת מערב י"ט וחזרה הילכך לא מצא כי בדק וכיון שיצאה רובה וחזרה אותה ביצה שחזרה משלה אפילו בלילה ומותר לאוכלה בי"ט. אבל לכתחלה אינה מטילה ביצה בלילה כדאמרן הלכך מותר; כל שתשמישו ועיבורו שוה כגון כבשים ועזים יולדים לה' חדשים הייינו עיבורן שה. ומשמישן שוה פנים כנגד עורף. ולדיהם ומגדלים זה מזה דבר גמור הוא מאיל יולדין זה מזה. ומגדלין שמחקיימין ולדותיהן. וכן נמי כל בהמה גסה שיביבדה ותשמישה שוה: תרנגולת יולדת לכ"א ימים מאחר שנגמר אשכול ביצים שלה וכנגדה באילן לוז משעת הנצתו עד גמר פריו כ"א יום. ואיכא דאמרי כ"א יום יושבת על ביציה. לה"ה: כלב נ"ב) [נ"ן] יום משעת עבורו ועד לידתו: וכנגדו באילן תאנה משעת הנצה ועד גמר פריו: וכנגדו באילן חבואה. דתבואה איקרו אילן כמאן דאמר אילן שאכל אדה"ר ממני חטין הוו. ששה חדשים משעת זריעה עד שעת שיבולת: שוות. תאנים חיוורות. וימי עיבורו של חרוב הנצתו שלשה שנים אחרונים של ע' שנים: מוכסבין. תאנים רעות: אם. מבהמה נתקלל הבהמה דקה מאחרת יותר לילד מחיה דקה קטנה לא כל שכן הבהמה דקה לה' חדשים וחיה דקה לנ"ב יום כגון תחול וכלב: אלא למה נאמרו מכל חיות אלא לומר לך כשם שהבהמה נתקללה מחיה אחת לשבע ומאי ניהו חמור מחתות דתמוז לנ"ב יום הבהמה נפה טמאה לי"ב חדש דהיינו שפ"ה ימים ושל"נ ימים הייינו ד' פעמים נ' נשתיירו ט"ו הייינו ד"פ נ"ב לתחות כך הוא נתקלל מבהמה טמאה אחד לשבע דהוה ליה שב שני: ואימא כשם שנתקללה חיה מבהמה אחד לשלש ומאי ניהו

מוסף רש"י

זה ביציו מבחוץ. ביצי הזכרות ניכרין בלוח הכר מבחוץ (ב"ק נה ב). יולד ביום. נקבותיו יולדות ביום (ביצה ב ב). עטלף. קלבי"ה שור"ן בלע"ז (שם). מערב יו"ט. בין השמשות, רשע לא יולדים אלא בלילה (שם). ולמחר השכים. קודם עלות השחר, והלי דנקט נמי רבותא קמ"ל דאפ"ג דבקר ולא מצא, אלימא יצאתה רובה וחזרה הוה. ואע"ג דמלאת אלא בשמש היה, מצו בפשיטא לן דאינה יולדת בלילה תלינן בה (שם). כל שתשמישו ועיבורו שוה. שמשמשין פנים כנגד פנים, כגון אדם. לו פנים כנגד עורף בגון בהמה, ועיבורן ימי עיבור. יולדים ומגדלים זה מזה. מתעברים זה ומזה ומגיקים זה כגון של זה (חולין קכג).

שיטה מקובצת

א) ורבין מבני אדם: ב) מוליד מבפנים מטיל ביצים: ג) ביום מוליד ביום בלילה מוליד בלילה ובציל"ל לקמן: ד) בלילה תרנגול תשמישו ביום מוליד ביום בלילה כו': ה) ב"ש והלא ברק אימר לא בדק יפה יפה אימר: ו) י"ש חזורה מתחתה: ז) מזה וכל שאין תשמישן ועיבורן שוה אין מולדין ומגדלין זה מזה הכל: ח) דג ונחש ואדם: ט) רב דימי אמר אמרי' ן לחמשים רשנים. כ"א לחמשים יום וכלב לחמשים ושנים יום ובשמאתין משמע בגירסא הראשונה: יא) יום וכנגדו באילן: יב) שרצים לשאה חדשים וכנגדן באילן: יג) חרשים וכנגדה באילן נפן כי חודש הנגדה באילן זית הטהורה לתשעה חדשים וכנגדה באילן דקל האוב: יד) שנה וכנגדה באילן: טו) מוכססין ובכנות שוח שבדה"ם: טז) מבהמה אחד לשבע: יח) לעיל ס"ד מה"ר יצחק דובה מע"ש וחזרה בלילה יצאת מוחרת בתר: יט) שהיהם משמשי פנים: כ) ר"ילדין ס"ד ומה"ר יולדין אם בא: כ) פריא אחד ועשרים: כא) יום נגמר צורת: כב) נמר פרי הס"ד: כג) שפחות שבבהמה הוא יותר מהחיה שהרי: כד) בתוספתא דקתני דיולדין ומגדלין מבני אדם: כה) ביצים מן העובר כוכבים בליל י"ט בי בשני ימים טובים של גליות אבל לא בשני י"ט של ר"ה: כו) מפרש אילן שגדלים בו שקדים: כז) בתרגום ירושלמי לוז וכן מקל שקר בתנאים ושקדים מתרגמינן לוזים ירושלמי וכן מקל שקר) מתרגמי' חוטרא דלוזא וכן איתא במדרש מקל שקר אני ראה מה שקר הוא כ"א יום מעבי' חנטה עד גמר פירותיו אף מ"ז בחמה עד ט' באב ובחרגנים קהלת וינאץ השקד ותצרף ח) ריש שקדותא בחשוחתא מן שגריא וחרגנים וינאמל שקדים וכפות שגדין עיד אמרו במדרש ונאץ השקד זה לוז שב שדרה דכתיב במדרש מפורש גבי ונאץ השקד שמפנה עתידים מתים להחיות לעתיד לבא והוא

לד א מיי' פ"ט מהל' כלאים הלכה ה טוש"ע י"ד סימן רלו סעיף ז:
לה ב ג מיי' פ"ח מהלי' ר"מ) טוש"ע מ"מ פי' תקיב סעיף ז:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com